

Riigikogu rahanduskomisjon
rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Meie 08.11.2024 nr 5-1/4988-1

Eelnõu 509SE muudatusettepanek

Rahandusministeerium teeb järgnevad ettepanekud Tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse ning tulumaksuseaduse muutmise seadus 509 SE muutmiseks:

- 1) eelnõu punkti 8 muudetakse järgnevalt:
  - 8) tulumaksuseaduse paragrahvi 48 lõike 5⁵ punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„4) kulutusi teenustele, mida osutab tervishoiuteenuse osutamise tegevusloaga isik hambaravi, taastusravi, psühholoogilise ravi, füsioteraapia või logopeedilise ravi raames, ja toitumisenõustamise teenusele, mida osutab kutsega toitumisenõustaja;“.
- 2) eelnõud täiendatakse punktidega 13, 14 ja 15 järgnevalt:
  - 13) tulumaksuseaduse paragrahvi 13 lg 3 p 18 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„18) Kaitseliidu liikmele teenistuskohustuse täitmisel isikliku mootorsõiduki kasutamise eest Kaitseliidu seaduse § 67 alusel makstavat hüvitist;“;
  - 14) tulumaksuseaduse paragrahvi 13 lõiget 3 täiendatakse punktiga 19 järgmises sõnastuses:
„19) Kaitseliidu liikmele, kelle teenistuskohustuste täitmiseks on vajalik C-, CE-, D- või DE-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks juhtimisõiguse olemasolu, tervisekontrolli kulude hüvitamine.“;
  - 15) tulumaksuseaduse paragrahvi § 19 lõikes 3 punktis 12 asendatakse tekstiosa „Kaitseliidu seaduse § 61 lõigete 4–5,“ tekstiosaga „Kaitseliidu seaduse § 61,“;

1. Sidusrühmade esindajad on punkti kehtivat sõnastust kritiseerinud. Esiteks on esile tõstetud, et kehtiv säte on liialt kitsas ning kutsealapõhine lähenemine ei arvesta tervishoiuteenuste tegeliku olemusega – tervishoiuteenus on sageli kompleksteenuse, mille osutamisele on kaasatud mitme kutseala esindajad. Eelnõu koostajad nõustuvad selle seisukohaga. Sätte laiendamisel ei ole aga maksuvabastuse sidumine kandega tervishoiuteenuste korraldamise infosüsteemis jätkusuutlik lahendus. Nimelt koosneb tervishoiuteenuste korraldamise infosüsteem kahest alamregistrist: tervishoiutöötajate alamregister ning tegevuslubade alamregister. Kui esimeses on kõik kanded Terviseameti kontrollitud ja maksuvabastuse nendega sidumine on aktsepteeritav, siis tegevuslubade alamregistrisse, kuhu kantakse nende tervishoiuspetsialistide andmed, kes ei ole tervishoiutöötajad TTKS-i tähenduses, on pärast tegevusloa väljastamist voli teha muutmiskandeid tervishoiuteenuse osutajal ise, et tagada tegevusloa asjakohasus.

Maksuvabastuse sidumine teenuseosutaja enda poolt tehtavate kannetega ei ole hea poliitikalahendus.

Eelnevast johtuvalt on sätet muudetud. Selles on ühelt poolt laiendatud maksust vabastatud teenuste ringi ning teisalt muudetud ilmnenu kitsaskohtade ületamiseks sätte ülesehitust. Muudetud sätte loob maksuerisuse ennetava iseloomuga teenustele, mida tervishoiuteenuse osutamise tegevusloaga isik osutab kindlas kontekstis. Sättes eristuvad kaks kesket komponenti:

1. erisuse alla liigituvad üksnes tervishoiuteenuse osutamise tegevusloaga majandusüksuste osutatavad teenused;
2. teenused on piiritletud kindla raamiga – erisuse alla liigituvad üksnes teenused, mida osutatakse hambaravi, taastusravi, psühholoogilise ravi, füsioteraapia või logopeedilise ravi raames, ja toitumisharjumuste muutmise teenusele, mida osutab kutsega toitumisharjumuste muutmise spetsialist.

Arvestades TuMS § 48 lõike 5⁵ eesmärki, peab kulutus olema seotud tervise edendamisega. Tervisevaldkonna poliitikakujundamise eest vastutava Sotsiaalministeeriumi käsitluses on asjakohane tõlgendada tervise edendamist siinses kontekstis tavapärasest laiemalt ning lisaks haiguste ja vigastuste ennetamisele on kohane hõlmata tööandjale suunatud maksuerandite hulka ka teatud teenused, mille fookuses on vaevuste leevendamisele ning tervise taastamine. Valu ja depressioonisümptomite leevendamine ning vigastusest taastumise toetamine võivad olla võtmeks, et soodustada inimese aktiivset eluviisi ning seega on argumenteeritud laiendada maksuvabastuse ringi ka teenustele, mis üksnes toetavad aktiivse tervist edendava eluviisi poole liikumist.

Säte seab tingimuse, et teenuseosutajal, kelle pakutava teenuse eest soovitakse maksuvabastust kasutada, peab olema tervishoiuteenuse osutaja tegevusloa ning see peab teenuse olemust arvestades olema asjakohane. Sotsiaalministeeriumi hinnangul on maksuerisuse hulka põhjendatud arvata ainult sellised teenuseosutajad, kel teenuse miinimumkvaliteedi üle on mingigi kontroll – tegevusloa nõue täidab seda funktsiooni. Tervishoiuteenuse tegevusloa täpne liik on jäetud teadlikult siin piiritlemata, kuna see ei oleks TuMS-is otstarbekas. Näiteks võib psühholoogilise ravi osutamine toimuda vastavalt TTKS-ile nii eriarstiabi, perearstiabi kui ka psühholoogilise ravi iseseisva osutamise raames. Samuti võib taastusravi erialal olla põhjendatud konsulteerida teiste arstlike erialadega (psühhiaatria, oftalmoloogia, ortopeedia) ning sellisel juhul oleks ka selline töötajale osutatud teenus kooskõlas sätte eesmärgiga ja seega vabastatud erisoodustusest. Juhul kui osutatakse toitumisharjumuste muutmist, siis tegevusloa nõue ei rakendu, vaid rakendatakse toitumisterapeudi kutseõuet. Kutse olemasolu on võimalik kontrollida Kutsekoja vastavast registrist.

Säte piiritleb maksuerisusega tervishoiuteenuse osutamise konteksti – see järgib põhiolemuselt kehtivas redaktsioonis toodud teenuste spektrit, mida on Sotsiaalministeeriumi ettepanekul laiendatud hambaravi teenustega. Hambaravi hõlmamine erisoodustusest vabade tervist edendavate teenuste hulka on tingitud suutervise ja südamehaiguste omavahelisest seosest. Kui tööandjate panustamise toel õnnestub parandada töötajate suutervist, võib sel olla südame- ja veresoonkonna haiguste kasvule pidurdav mõju. Teenuste spekter on võrreldes varasemaga oluliselt laiem – näiteks kui varasemalt olid taastusravi teenuste maksuvabastuse hulka arvatud üksnes taastusravi, füsioteraapia, logopeedia ja kliinilise psühholoogi teenused, siis sätte uuenenud sõnastuse järgi on hõlmatud kõikide taastusravi kontekstis tegutsevate spetsialistide teenused, sh nt tegevusterapeutide ja psühholoog-nõustajate osutatavad teenused, osutatagu neid siis kas nn individuaalteenusena või kompleksteenuse kontekstis.

Sarnaselt on võimalik rahastada psühholoogilise ravi kontekstis lisaks kliinilistele psühholoogidele ka psühholoog-nõustajate või ka vaimse tervise õe teenuseid.

Rahandusministeeriumi ettepanekul lisatakse sättesse ka toitumisenõustamise teenus, mida osutab kutsega toitumisenõustaja. Toitumisteraapia võib olla olulise mõjuga inimese toimumise ja liikumiskäitumise kujundamisel ja sellisel juhul täidab ta samuti või on kooskõlas selle sätte keskse eesmärgiga ennetada haiguste tekkimist.

2. TuMS § 13 lg 1 – 2 kohaselt maksustatakse tulumaksuga kõik töötamise või teenuse osutamisega või organi liikmelisusega seoses makstavad tasud, hüvitised ja viivised jms. TuMS § 13 lg 3 on sätestatud väljamaksed, mida ei maksustata tulumaksuga TuMS § 13 lg 3 p 18 kohaselt ei maksustata tulumaksuga „Kaitseliidu liikmele teenistuskohustuse täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise eest Kaitseliidu seaduse § 67 lõike 2 alusel makstavat hüvitist.“ KaLS § 67 lg 1 kohaselt võib Kaitseliidu liikmele piirmäära ulatuses maksta hüvitist teenistuskohustuse täitmisel tehtud kulu eest. KaLS § 67 lg 2 kohaselt kehtestab Kaitseliidu liikmele hüvitise maksmise tingimused, ulatuse, piirmäära ja korra valdkonna eest vastutav minister määrusega. Selle normi alusel on antud kaitseministri 22.05.2018 määrus nr 5 „[Kaitseliidu liikmele teenistuskohustuse täitmisel tehtud kulu eest hüvitise maksmise tingimused, ulatus, piirmäär ja kord](#)“. Kaitseliit on teinud ettepaneku asendada määruses „isikliku sõiduauto“ sõnadega „mootorsõiduki“, et võimaldada Kaitseliidu liikmetel kasutada ka isiklikke C-, D- ja E-kategooria sõidukeid teenistuskohustuste täitmisel, hüvitades vajalikud kulud. KaLS § 67 lg 1 sõnastus võimaldab mistahes mootorsõiduki kasutamise kulu hüvitamist, kuid TuMS § 13 lg 3 p 18 sõnastus on kitsendav ja välistab tulumaksuga maksustamise üksnes isikliku sõiduauto kasutamise hüvitise osas. Selleks, et muu mootorsõiduki kasutamisel makstav hüvitis ei kuuluks tulumaksuga maksustamisele, oleks vajalik TuMS § 13 lg 3 p 18 asendada sõna „sõiduauto“ sõnaga „mootorsõiduki“, parandada viide ning sõnastada punkt järgmiselt:

„18) Kaitseliidu liikmele teenistuskohustuse täitmisel isikliku mootorsõiduki kasutamise eest Kaitseliidu seaduse § 67 alusel makstavat hüvitist;“.

TuMS § 13 lg 3 ei näe ette selget erandit Kaitseliidu liikmele C-, CE-, D- või DE-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks juhtimisõiguse olemasolu tagamiseks tervisekontrolli läbimisel, kui see on vajalik Kaitseliidu liikme sõjaaja ametikoha ülesannete täitmiseks, tekkinud kulu hüvitamiseks. Kaitseliit annab ja korraldab KaLS § 4 lg 1 p 4 alusel sõjaväelist väljaõpet maakaitseüksuste ettevalmistamiseks. Sõjaaja üksuste transportimiseks kasutatakse suuremalt jaolt C- ja D-kategooria sõidukeid ning üksuste varustuse vedamiseks kasutatakse haagiseid, mis eeldavad sõidukijuhilt vastavalt siis CE- ja DE-kategooria juhtimisõiguse olemasolu. Kuna autojuhte on keeruline leida, siis ühe meetmena on kavandatud kaitseministri 22.05.2018 määrus nr 5 „[Kaitseliidu liikmele teenistuskohustuse täitmisel tehtud kulu eest hüvitise maksmise tingimused, ulatus, piirmäär ja kord](#)“ muutmine selliselt, et oleks võimalik hüvitada tervisekontrolli kulud Kaitseliidu liikmele C-, CE-, D- või DE-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks juhtimisõiguse olemasolu tagamiseks tervisekontrolli läbimisel, kui see on vajalik Kaitseliidu liikme sõjaaja ametikoha ülesannete täitmiseks. Selleks, et makstav hüvitist ei maksustatakse tulumaksuga, tuleks **TuMS § 13 lg-t 3 täiendada punktiga 19 järgmises sõnastuses:**

„19) Kaitseliidu liikmele, kelle teenistuskohustuste täitmiseks on vajalik C-, CE-, D- või DE-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks juhtimisõiguse olemasolu, tervisekontrolli kulude hüvitamine.“.

TuMS § 19 kohaselt maksustatakse tulumaksuga pensionid, stipendiumid, toetused, preemiad, hasartmänguvõidud, hüvitised ja elatis. TuMS § 19 lg 3 ei maksustata tulumaksuga KaLS § 61 lgte 4–5 alusel makstavat hüvitist (p 12), Kaitseliidu liikmele KaLS § 4 lg 1 sätestatud ülesannete täitmisel ja lg 2 sätestatud tegevustes osalemisel antava toitlustuse maksumust (p 13) ning TuMS § 13 lg 3 p 1 nimetatud piirmääras ja korras Kaitseliidu tegevliikmele KaLS alusel makstavat välislähetuse päevaraha ning kulude hüvitist (p 14). KaLS § 61 lgte 4–5 sätestatakse hüvitise maksmise kohustus, kui Kaitseliidu liikmel tuvastatakse käesoleva seaduse § 4 lõike 1 punktis 4 sätestatud ülesande täitmise tõttu saadud vigastuse tagajärjel püsiv töövõimetus või Kaitseliidu liige hukkab KaLS § 4 lg 1 p 4 sätestatud ülesande täitmisel. 2022. a on KaLS § 61 täiendatud lg-ga 5¹-5⁴, milles nähakse ette hüvitis, kui Kaitseliidu liige hukkab KaLS § 4 lg 2 p 1, 2, 4, 6 või 7 nimetatud ülesande täitmisel osalemisega seotud teenistuskohustust täites või Kaitseliidu liige hukkab Kaitseliidu tegevliikmena valves osalemise või noortejuhina õppetegevuse korraldamisega seotud teenistuskohustust täites. Tulenevalt sellest, et TuMS § 19 lg 3 on viited lõike täpsusega ning neid viiteid ei ole 2022. a KaLS muutmisega seotuse muudetud, siis on KaLS § 61 lg 5¹-5² nimetatud hüvitised tulumaksuga maksustatava. Selleks, et muude teenistusülesannete täitmisel vigastatud või hukkunud Kaitseliidu liikmele või tema lähedasele makstav hüvitis ei oleks tulumaksuga maksustatav, tuleks **TuMS § 19 lg 3 p 12 asendada tekstiosa „Kaitseliidu seaduse § 61 lõigete 4–5,“ tekstiosaga „Kaitseliidu seaduse § 61,“.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Helena Lehtis 5860 0704
helena.lehtis@fin.ee